

exstant Siricii Papæ ad mediolanensem Ecclesiam litteræ, & quæ ad ipsum à Synodo mediolanensi Ambrosio præsule reddita sunt, à Baronio ad prædictum annum 390. relata. Confutaverat Jovinianum Hieronymus, sed excellentiæ Virginalis defensionem nonnisi damnatione Nuptiarum tentasse ferebatur, adeoque manichæis hæreticis incautè favisse. Ne similem calumniam sive querelam pateretur Augustinus, antequàm de Virginitatis præstantia diceret, scribendum de Conjugii bono judicavit: quod opus circiter annum 401. perfecisse, non modo ex Retractationum serie intelligitur, sed etiam ex libris de Genesi ad litteram, eo ferè anno 401. inchoatis. Nempe in libro nono de Genesi, cap. 7. ubi Conjugii bonum commendat, Hoc autem, ait, tripartitum est, fides, proles, sacramentum. In fide adtenditur ne præter vinculum conjugale cum altera vel altero concumbatur: in prole ut amanter suscipiatur, benignè nutriatur, religiosè educetur: in sacramento autem ut conjugium non separetur, & dimissus aut dimissa nec causa proli alteri conjugatur. Hæc est tamquam regula Nuptiarum, qua vel naturæ decoratur fecunditas, vel incontinentiæ regitur pravitas. Unde quia satis disseruimus in eo libro, quem de Bono Conjugali nuper edidimus, ubi & continentiam Vidualem, & excellentiam Virginalem pro suorum graduum dignitate distinguimus, diutiùs hîc noster stilus non est occupandus. Hoc ipsum opus notatur in lib. 1. de Peccatorum meritis & remissione cap. 29.

LIBRI II.

RETRACTATIONUM

CAPUT XXII.

JOVINIANI hæresis sacrarum virginum meritum æquando pudicitia conjugali tantum valuit in urbe Roma, ut nonnullas etiam sanctimoniales, de quarum pudicitia suspicio nulla præcesserat, dejecisse in nuptias diceretur, hoc maximè argumento cum eas argeret, dicens: Tu ergo melior quam Sara, melior quam Susanna, sive Anna? & ceteras commemorando testimonio sanctæ Scripturæ commendatissimas feminas, quibus se illæ meliores, vel etiam pares cogitare non possent. Hoc modo etiam virorum sanctorum sanctum cælibatum, commemoratione patrum conjugatorum & comparatione frangebatur. Huic monstro sancta Ecclesia quæ ibi est, fidelissimè ac fortissimè restitit. Remanserant autem istæ disputationes ejus in quorundam sermunculis ac susurris, quas palam suadere nullus audebat. Sed etiam occultè venenis repentibus, facultate quam donabat Dominus, occurrendum fuit: maximè quoniam jactabatur, Joviniano responderi non potuisse cum laude, sed cum vituperatione nuptiarum. Propter hoc librum edidi, cujus inscriptio est, *De Bono Conjugali*. Ubi * de propagatione filiorum priusquam * Cap. 2. homines mortem peccando mererentur, quoniam concubitus mortalium corporum res videtur, quæstio magna dilata est: sed in aliis postea litteris nostris, satis quantum arbitror explicatur.

2. DIXI etiam quodam loco: *Quod enim* cap. 16.

est cibus ad salutem hominis, hoc est concubitus ad salutem generis, & utrumque non est sine delectatione carnali, quæ tamen modificata & temperantia refrenante in usum naturalem redacta, libido esse non potest. Quod ideo dictum est, quoniam libido non est bonus & rectus usus libidinis. Sicut enim malum est malè uti bonis, ita bonum est bene uti malis: de qua re aliàs, maximè contra novos hæreticos pelagianos, diligentius disputavi. De Abraham quod dixi: *Ex hac obedientia pater ille Abraham, qui sine uxore non fuit, esse sine unico filio & à se occiso paratus fuit*, non satis approbo. Magis enim filium, si esset occisus, resurrectione sibi mox fuisse reddendum, credidisse credendus est, sicut in epistola legitur quæ est ad Hebræos.

Cap. 23. *Hic liber sic incipit: Quoniam unusquisque homo humani generis pars est*

Heb. II. 19.

S.

S. AURELII AUGUSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI
DE BONO CONJUGALI,
LIBER UNUS. *

* Scriptus
circiter an-
num Chris-
ti 401.

In quo docet Augustinus, Nuptias multis nominibus esse honorabiles, & non tantum in fornicationis comparatione, sed ex proprio genere bonas ac de se ab omni peccato immunes. Continentiam verò longè esse præstantiorem ostendit: adeoque Nuptias, quas olim necessarias ad propagandum Dei populum, per quem Christus prophetaretur & nasceretur, in usu habere sancti debuerunt, nunc temporis post quàm dictum est: Qui potest capere capiat; non amplectendas nisi ab iis qui se continere non valent. Ceterum continentes nostros antiquis illis conjugatis, Abrahamo nominatim & Saræ, vix ulla ratione conferri, nedum iis præferri posse; quippe qui & Continentiæ virtutem in animi habitu tenuerunt nubentes, & Obedientiæ laude, qua tamquam matrice virtutes omnes continentur, quàm maximè excelluerunt.

I. QUONIAM unusquisque homo humani generis pars est, & sociale quiddam est humana natura, magnumque habet & naturale bonum, vim quoque amicitiae: ob hoc ex uno Deus voluit omnes homines condere, ut in sua societate non sola similitudine ge-

CAPUT I.
Prima so-
cietas viri
& uxoris.

Y 3

ne-